

ТЕЛЕПРАКТИКА

Предоставяне на онлайн логопедични консултации и терапия

Настоящият документ е създаден за нуждите на Сдружение Частно практикуващи логопеди (СЧПЛ) и има за цел да предостави достъпна информация на логопеди и родители за същността и изискванията за реализация на телепрактика.

Текстът е изготвен от членове на РГ „Повишаване на информираността“:

Гергана Димова

Нина Йорданова

Милена Синигерова

д-р Елена Бояджиева-Делева

Дата на изготвяне: април 2020 г.

Информацията, включена в настоящия документ, има за цел да предостави насоки за възможността да се реализира телепрактика, за да се гарантира, че изискванията за етичност и професионализъм са изпълнени и поддържани.

СЧПЛ подкрепя телепрактиката като предоставяне на вид терапия и подкрепа за пациентите и клиентите на дадена практика и семействата им. Онлайн терапия следва да предоставят съществуващи и легитимни терапевтични практики, които да осигуряват същото или сходно ниво на клинична подкрепа.

1. Какво представлява телепрактиката?

Според определението на АНСА от 2019 г. „Телепрактика е използването на телекомуникационни технологии за прилагане на логопедична терапия от разстояние чрез свързване на терапевт с пациент или клиент или терапевт с терапевт за обследване, оценяване, интервенция и/или консултация.“

Телепрактиката може да бъде използвана като първоначална консултация с пациент или неговото семейство за изготвяне на комуникативна или хранителна стратегия, както и с цел проследяване на промяна в социалната комуникация.

Телепрактиката е възможност за продължаване на започната вече терапия в стационарен кабинет, когато пациентът или клиентът е възпрепятстван да я осъществи директно поради различни причини – отпускане или ваканция за дълъг период от време, различно местожителство на терапевта и пациента/клиента, медицински причини, липсата на транспорт и др.

Телепрактиката е препоръчителна в обстоятелства на липса на необходимия специалист в достижима дистанция от пациента или клиента, при необходимост от спешна консултация на пациенти в болнични условия, в ситуации, при които не е възможен достъпът до тях и само за обстоятелства, които не изискват директен физически контакт при обследване.

Специалистите, които прилагат телепрактика, трябва да са сигурни, че имат необходимите условия и технологична обезпеченост, както и че спазват всички изисквания на законодателните и регулиращите органи като Етичен кодекс и Закона за защита на личните данни. Необходимо е пациентът или клиентът да е запознат с регламента на дадената практика – спазва ли се конфиденциалност, правят ли се записи и ако се правят с каква цел и за колко време са пазят, както и как е регламентирано плащането.

2. Какво ни е необходимо и как се осъществява телепрактиката?

За да се случва безпроблемно телепрактиката, на първо място ни е необходимо тихо и светло помещение, където да ни е комфортно да работим с никакво или минимално влияние на странични дразнителни (околен шум, преминаващи хора, домашни любимци и др.). Необходими са наличието на вид електронно устройство като компютър (с необходимата конфигурация за видео и аудио връзка),

лаптоп, таблет, телефон, добра интернет връзка и подходяща платформа или приложение, което е удобно за ползване и от двете страни, като терапевтът може да използва различни програми или комбинация от такива, в зависимост от индивидуалните нужди на всеки пациент или клиент.

Към настоящия момент предоставянето на услугата става чрез:

- ✓ споделяне на уеб камера, която ни позволява да се виждаме взаимно, създавайки усещането, че сме заедно в една стая, както и дава възможност за демонстрация и контрол от страна на терапевта на определени действия;
- ✓ споделяне на екран, което позволява на пациента или клиента да вижда директно пред себе си подбраните дигитални материали от терапевта;
- ✓ използването на интерактивни модули, които дават възможност за споделен контрол върху клавиатурата и мишката, така че терапевтът и пациентът или клиентът да работят директно върху дадените задачи, включително и да пишат или рисуват.

3. Кой може да се възползва от онлайн терапия?

Необходимо е логопедът да направи оценка на всеки случай поотделно, за да се прецени ефективността на телепрактиката върху пациента или клиента, като трябва да се вземат предвид следните фактори:

- Сензорни и физически характеристики: това може да включва зрение, слух, двигателна точност, физическа издръжливост и позициониране.
- Когнитивни, поведенчески и други характеристики, свързани с мотивацията: поддържане на внимание; умение/възможност за стоене пред компютъра, фокусиране/внимание; разбиране и възприемане на концепция за „отдалечена интеракция“.
- Комуникативни характеристики: включва разбиране по слухов път; използване на жестов език; разбираема реч; умения или необходимост от писмена реч; ограничения по отношение на дефицити, свързани с комуникацията и тяхното влияние.
- Медицински: състояние на пациента, наличие на други пациенти или медицински персонал, които биха могли да попаднат случайно в обсега на камерата, с което да бъде нарушена пациентската тайна.
- Личностни: емоционално състояние, облекло и обстановка на клиента или пациента, които биха могли да внесат субективна нагласа в терапевта или клиента или пациента.
- Ресурси: наличност или достъпност до технологии; възможност на родител или обгрижващ да осигурява техническа и друга подкрепа (Speech Pathology Australia, 2018).

4. Предимства на телепрактиката

- Телепрактиката е достъпна – обученият специалист може да предостави качествена и ефективна услуга в комфорта на дома на пациента клиента, в училище, в офиса, по време на почивка или ваканция. Достатъчно е и двете страни да имат достъп до устройства и високоскоростен интернет. Позволява на пациентите и клиентите да се възползват от услугата, без да са зависими от фактори като транспорт, промяна във времето или трафика, планирани и непланирани дълги прекъсвания и др. Понякога съобразяването на графика с конкретен ден и час е изключително трудно за някои семейства.
- Телепрактиката може да свърже специалист и пациент, които физически са на голямо разстояние, напр. пациент от отдалечен град или село от този, в който практикува желаният от него терапевт, след като например са имали реално осъществена консултация и са нужни проследяване и насоки.
- Телепрактиката е приложима при пациенти във всички възрасти, защото възможностите на технологиите са най-разнообразни. Приложима е при нарушения на говора и

езика, на храненето или общуването. Телепрактиката не е подходяща за приложение при извършване на орофациална миофункционална терапия, когато е необходим директен физически контакт до пациента.

- Телепрактиката може да бъде гъвкава като време и продължителност. Препоръчва се продължителност около 45 минути за деца над 5-годишна възраст, подрастващи и възрастни и до 25 минути за деца до 5-годишна възраст. При пациенти, които се изморяват бързо, или не могат да поддържат в началото нужното внимание, това време може да бъде разпределено дори в три сесии за 15 минути, като продължителността на паузата се преценява според всеки конкретен случай.

5. Резултати от телепрактиката

Едно от най-големите предимства, заедно с удобство, ефективност, ефикасност, сигурност и интерактивност, безспорно е осигуряването на качествена логопедична консултация и терапия, въпреки че за всеки пациент или клиент трябва да бъде преценявано поотделно. Някои пациенти и клиенти показват най-добри резултати при комбинирана терапия – традиционна логопедична терапия и телепрактика.

Доказана е ефективността на телепрактиката, прилагана при:

- ✓ експресивни езикови нарушения (Wales, Skinner, Hayman 2017);
- ✓ речева плавност (Lowe, O'Brian, Onslow 2013);
- ✓ гласови нарушения (Boisvert, Hall, et al. 2012);
- ✓ когнитивни нарушения – свързани проблеми, част от голям брой диагнози, вкл. аутизъм (Boisvert, Hall, et al. 2012);
- ✓ афазия (Steele, Baird, et al. 2014);
- ✓ вродени синдроми, като Даун синдром (Lott, Doran, et al. 2006);
- ✓ загуба на слуха (Houston 2012);
- ✓ инсулт (Macoir, Sauvageau, et al., 2017),
- ✓ деменция (Sykes et al., 2018),
- ✓ травми на мозъка (Coleman, Frymark, et al. 2015);
- ✓ нарушения на храненето и хранителните механизми като непряка интервенция чрез обучение на родители и други грижещи се и супервизия на следването на писмен и устен протокол, видео преглед и структурирано наблюдение (Bachmeyer et al., 2020; Kozlowski et al., 2015)

Използвани източници

- Bachmeyer, M., C. Kirkwood et al. (2020). Utilizing in-vivo feedback for caregivers training of pediatric feeding protocols, *Journal of Applied Behavioral Analysis*, doi: 10.1002/jaba.693.
- Boisvert, M., Hall, N., Andrianopoulos, M., & Chacras, J. (2012). The multi-faceted implementation of telepractice to service individuals with autism. *International Journal of Telerehabilitation*, 4, 11–24. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25945200>
- Coleman, J. J., Frymark, T., Franceschini, N. M., & Theodoros, D. G. (2015). Assessment and treatment of cognition and communication skills in adults with acquired brain injury via telepractice: A systematic review. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 24, 295–315. Retrieved from http://pubs.asha.org/doi/10.1044/2015_AJSLP-14-0028
- Houston, K. T. (2012, May). Connecting to communicate: Using telepractice to improve outcomes for children and adults with hearing loss. Retrieved from <http://www.asha.org/Articles/Using-Telepractice-to-Improve-Outcomes-for-Children-andAdults-With-Hearing-Loss/>

- Kozlowski, A., T. Taylor et al. (2015) Feeding disorders. In: Comorbid Conditions in Individuals with Intellectual Disabilities, doi 10.1007/987-3-319-15437-4_5.
- Lott, I. T., Doran, E., Walsh, D. M., & Hill, M. A. (2006). Telemedicine, dementia and Down syndrome: Implications for Alzheimer disease. *Alzheimer's & Dementia*, 2, 179–184. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/19595881>
- Lowe, R., O'Brian, S., & Onslow, M. (2013). Review of telehealth stuttering management. *Folia Phoniatica et Logopaedica*, 65, 223–238. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24504075>
- Macoir, J., Sauvageau, V. M., Boissy, P., Tousignant, M., & Tousignant, M. (2017). In-home synchronous telespeech therapy to improve functional communication in chronic poststroke aphasia: Results from a quasi-experimental study. *Telemedicine Journal and E-Health*, 23, 630–639. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/28112589>
- Steele, R. D., Baird, A., McCall, D., & Haynes, L. (2014). Combining teletherapy and on-line language exercises in the treatment of chronic aphasia: An outcome study. *International Journal of Telerehabilitation*, 6, 3–20. Retrieved from <http://telerehab.pitt.edu/ojs/index.php/Telerehab/article/view/6157>
- Sykes, N. (2018, March 07). Dementia's next adversary: Telemedicine. Retrieved from <https://southwesttrc.org/blog/2018/dementias-next-adversary-telemedicine>
- Wales, D., Skinner, L., & Hayman, M. (2017). The efficacy of telehealth-delivered speech and language intervention for primary school-age children: A systematic review. *International Journal of Telerehabilitation*, 9, 55–70. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5546562/>